

DE VLAAMSE MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

NOTA AAN DE LEDEN VAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Voorontwerp van besluit houdende definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Moervaartvallei fase 1'

1. Situering

Op 14 juli 2017 heeft de Vlaamse Regering het ontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) 'Moervaartvallei fase 1' en de bijbehorende bijlagen voorlopig vastgesteld en de Vlaamse minister, bevoegd voor de ruimtelijke ordening, gelast voornoemd ontwerp te onderwerpen aan een openbaar onderzoek (VR 2017 1407 DOC 0688).

Het ontwerp van GRUP 'Moervaartvallei fase 1' geeft uitwerking aan de beleidsopties van de Vlaamse Regering inzake de 'Afbakening van de Gebieden van de Natuurlijke en Agrarische Structuur' (AGNAS), het vastgestelde landschapsatlasrelict 'Moervaartdepressie' en de realisatie van een aantal nieuwe natuurgebieden in uitvoering van het strategisch plan voor de Gentse kanaalzone.

Het plangebied is gelegen in de steden Gent en Lokeren en de gemeenten Moerbeke, Lochristi en Wachtebeke en omvat het westelijk deel van de Moervaartvallei tussen Gent en de grens met Stekene en Sint-Niklaas.

Van 2004 tot 2009 heeft de Vlaamse overheid, in overleg met gemeenten, provincies en belangengroepen, een ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos uitgewerkt voor dertien buitengebiedregio's. De visie geeft op hoofdlijnen aan welke gebieden behouden blijven voor landbouw en waar ruimte kan zijn voor natuurontwikkeling of bosuitbreiding. Voor de buitengebiedregio Waasland is het afbakeningsproces voor de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur opgestart in 2008.

Op 7 mei 2010 heeft de Vlaamse Regering over de voortgang van het afbakeningsproces beslist (VR 2010 0705 DOC.0376). Een coördinatieplatform is opgericht met vertegenwoordigers van onder andere de verschillende beleidsvelden en natuur- en landbouworganisaties. Het coördinatieplatform bepaalt jaarlijks in een 'gebiedsgericht programma' voor welke concrete gebieden er een planningsproces opgestart wordt.

De Vlaamse Regering heeft op 3 april 2009 kennis genomen van het eindvoorstel van de gewenste ruimtelijke structuur en het uitvoeringsprogramma voor de buitengebiedregio Waasland en van de adviezen van gemeenten, provincies en belangengroepen en de beleidsmatige herbevestiging van de bestaande gewestplannen voor circa 29.000 ha agrarisch gebied en een operationeel uitvoeringsprogramma goedgekeurd (VR 2009 0304 DOC.0423BIS).

Voorliggend ontwerp van GRUP geeft uitvoering aan de ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos, zoals die in het kader van de uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) voor de buitengebiedregio Waasland is uitgewerkt, en is één van de plannen ter uitvoering van het operationeel uitvoeringsprogramma Waasland.

In 2012 startte de Vlaamse overheid het overlegproces op voor de opmaak van een GRUP voor de afbakening van landbouw-, natuur- en bosgebieden in de Moervaartvallei van Mendonk tot Wachtebeke, dat de realisatie van het project “Natuurdoelstellingen Gentse Kanaalzone” mogelijk moest maken. Dat project startte in 2008 met een vraag van de toenmalige gouverneur van Oost-Vlaanderen aan de toenmalige minister, bevoegd voor de havens, en werd gecoördineerd door het departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW) van de Vlaamse overheid. Het project had als doelstelling circa 200 ha natuur te ontwikkelen in de Moervaartvallei ten behoeve van een aantal soorten en habitats die bedreigd werden door de havenontwikkelingen in de zeehaven van Gent, zoals uitgewerkt in het Strategisch Plan voor de Gentse Kanaalzone van 2007. De nood aan natuurontwikkeling werd in belangrijke mate ingegeven vanuit de toepassing van de Europese Vogelrichtlijn. In het kader van dat project werden verschillende aspecten van een mogelijke natuurontwikkeling in de Moervaartvallei onderzocht. Het betreft onder meer Onroerend Erfgoedonderzoek en Ecohydrologisch onderzoek in de Moervaart- en Kalevallei, Landbouwgevoeligheidsanalyse Moervaartvallei, Fosfaatstudie Moervaartvallei en de Landbouweffectenrapporten Moervaartvallei en Wulfsdonk-Turfmeersen. Deze studies zijn consulteerbaar op www.gentsekanaalzone.be.

Tijdens de onderzoeksfase rezen er vragen over de effectieve noodzaak van de voorziene natuurontwikkeling in het gebied. Naar aanleiding van de inspraakreacties in het kader van de kennisgevingsfase van de planmilieueffectenrapportage en naar aanleiding van nieuwe evoluties in het Vlaams beleid inzake de Europese natuurdoelen werd een onderzoek gestart naar de juridische onderbouwing en de noodzaak van het project. Als gevolg van dat onderzoek stelden de bevoegde ministers in een mededeling aan de Vlaamse Regering op 20 juni 2014 dat er niet langer een noodzaak was voor een grootschalige Europese compensatieverplichting, zoals aanvankelijk vooropgesteld in het project Natuurdoelstellingen Gentse Kanaalzone, en dat er enkel nog ingezet zou worden op een natuurbeleid dat is ingegeven vanuit de Vlaamse wetgeving en ondersteuning biedt aan Europese vogelpopulaties (VR 2014 2006 MED.0313).

Gelet op deze ontwikkeling wijzigde de opdracht die in 2008 werd toegewezen aan het departement MOW grondig en werd de gouverneur van de provincie Oost-Vlaanderen in 2014 belast met het coördineren van het gewijzigd proces, waarbij thans ingezet wordt op de uitbouw van 38 ha nieuwe natuur ter vervanging van verboden te wijzigen vegetaties in het zeehavengebied. Daarvan kan er 16 ha binnen het zeehavengebied zelf worden gerealiseerd en wordt voor de resterende 22 ha een locatie gezocht in de Moervaartvallei. De gouverneur startte in 2015 een overleg met lokale vertegenwoordigers van natuur- en landbouworganisaties om een draagvlak te zoeken voor een concreet locatievoorstel voor deze natuurontwikkeling. Medio 2016 bereikten de natuur- en de landbouworganisaties daarover onderling een akkoord. Voorliggend ontwerp van GRUP zal de noodzakelijke bestemmingswijzigingen doorvoeren om dit door de lokale natuur- en landbouworganisaties gedragen voorstel te realiseren. Als gevolg van deze voorstellen werd de planperimeter uitgebreid naar het oosten met de delen van de Moervaartvallei op het grondgebied van de gemeente Moerbeke.

2. Procedure

Voor een duiding van de inhoudelijke opties van het ontwerp van GRUP verwijs ik naar de nota aan de leden van de Vlaamse Regering van 14 juli 2017 naar aanleiding van de voorlopige vaststelling.

Het openbaar onderzoek heeft plaats gevonden van 12 september 2017 tot 10 november 2017. Naast de adviezen van de provincie Oost-Vlaanderen en de stads- en gemeentebesturen van Gent, Lokeren, Lochristi, Wachtebeke en Moerbeke zijn 68 bezwaarschriften ontvangen. De wijze waarop met de bezwaren en adviezen is omgegaan, is uitvoerig beschreven in het voorontwerp van besluit.

Het merendeel van de bezwaarschriften handelt over landbouwpercelen die een bestemmingswijziging van agrarisch naar natuurgebied krijgen. Daartegenover staat dat het ontwerp van GRUP een zeer grote oppervlakte natuurgebied herbestemt naar agrarisch gebied in functie van het zone-eigen maken van zonevreemde landbouw die bij de opmaak van het gewestplan als natuurgebied is ingekleurd. Dit gebeurt in die mate dat in de ruimtebalans de oppervlakte agrarisch gebied in de Moervaart zelfs netto toeneemt met bijna 120 ha ten opzichte van het gewestplan, zodat er een positieve balans is voor landbouw en de ruimtelijk-functionele samenhang van de agrarische structuur planmatig versterkt wordt.

De voorgestelde herconfiguratie van de natuurbestemmingen is gebaseerd op een analyse van het fysisch systeem en de potenties voor natuurontwikkeling, waarbij zowel de Moervaart als de Zuidlede ontwikkeld kunnen worden als robuuste groenblauwe aders in het landschap en een ruimtelijk-functionele ecologische verbinding tussen de habitatrictlijngebieden ten noorden en ten zuiden van de Moervaartdepressie gerealiseerd kan worden.

Bij de voorlopige vaststelling van het ontwerp van GRUP heeft de Vlaamse Regering beslist om aansluitend op de goedkeuring van het plan de nodige inrichtingsinstrumenten in te zetten om de voorgestelde natuurgebieden effectief te realiseren en het daarvoor noodzakelijke flankerende landbouwbeleid vorm te geven, waarbij rekening houdend met het actuele landbouwgebruik van de voorgestelde natuurgebieden een gefaseerd realisatietraject zal vorm gegeven worden en waarbij ondermeer via de werking van de grondenbank ruilgronden voor de betrokken landbouwers gezocht zullen worden. Deze instrumenten zullen ingezet worden als onderdeel van het in te stellen landinrichtingsproject Moervaartvallei. De Vlaamse Regering heeft er bij de voorlopige vaststelling van het ontwerp van GRUP voor gekozen om uiterlijk bij de definitieve vaststelling te beslissen over de instelling van het landinrichtingsproject.

Eind 2016 is de Moervaartvallei als strategisch project in uitvoering van het RSV erkend geworden. Onder coördinatie van de gouverneur van Oost-Vlaanderen hebben de verschillende betrokken besturen en actoren een ontwerp van raamovereenkomst uitgewerkt dat een aantal afspraken en engagementen vastlegt voor de effectieve realisatie van de voorgenomen bestemmingen.

Via het strategisch project voor de Moervaartvallei zal in overleg met de partners gewerkt worden aan een breed gedragen visie en actieplan voor het versterken van de kwaliteiten van de volledige Moervaartvallei op het vlak van landschap, erfgoed, recreatie, water, natuur en landbouw en zal ook de visievorming voor de overige delen van de Moervaartvallei voorbereid worden in functie van de opmaak van een GRUP Moervaartvallei fase 2 (met inbegrip van het ontginningsgebied en de habitatrictlijngebieden).

Het voorstel van beslissing over de instelling van het landinrichtingsproject Moervaartvallei en het ontwerp van raamovereenkomst wordt gelijktijdig met dit voorstel van beslissing over de definitieve vaststelling van het GRUP voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

3. Budgettaire weerslag

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap. In het ontwerp van GRUP worden bestemmingswijzigingen doorgevoerd die aanleiding kunnen

geven tot een kapitaal- of gebruikersschadevergoeding. In uitvoering van de bepalingen van het decreet grond- en pandenbeleid en het decreet betreffende de gebruikersschade zal een kapitaalschadecommissie een kapitaalschaderapport opstellen.

Overeenkomstig artikel 15, §2, 3°, en artikel 6, §5, van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 januari 2001 houdende regeling van de begrotingscontrole en -opmaak is het advies van de Inspectie van Financiën respectievelijk het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting niet vereist.

4. Weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand of de personeelsbudgetten van de Vlaamse Gemeenschap, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

5. Weerslag op de lokale besturen

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de lokale besturen.

6. Kwaliteit van de regelgeving

Het voorontwerp van besluit is aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nummer 2016/106 van 14 maart 2016.

Het voorstel van beslissing betreft regelgeving ter goedkeuring van een plan en vereist dan ook geen reguleringssimpactanalyse.

7. Documenten en bijlagen

Het dossier is in één exemplaar beschikbaar op de Secretarie en op de vergadering van de Vlaamse Regering.

8. Voorstel van beslissing

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar principiële goedkeuring te hechten aan het voorontwerp van besluit houdende definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Moervaartvallei fase 1' en aan volgende bijbehorende bijlagen:
 - Bijlage I: het verordenend grafisch plan;
 - Bijlage II: de stedenbouwkundige voorschriften;
 - Bijlage IIIa: de toelichtingsnota - tekst;
 - Bijlage IIIb: de toelichtingsnota - kaarten;
 - Bijlage IV: het register met de percelen waarop een bestemmingswijziging wordt doorgevoerd die aanleiding kan geven tot een planschadevergoeding, een planbatenheffing, een kapitaalschadecompensatie of een gebruikerscompensatie;

2. de Vlaamse minister, bevoegd voor de ruimtelijke ordening, te gelasten over voornoemd voontwerp van besluit het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, zoals bepaald in artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

Joke SCHAUVLIEGE
Vlaamse minister van Omgeving,
Natuur en Landbouw